

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Věry Skalické a soudců JUDr. Hany Příhodové a Mgr. Bc. Aleše Klempe v právní věci

žalobkyň: **a) Z. B.**, narozená XXXXX
bytem XXXXX, XXXXX
b) M. H., narozená XXXXX
bytem XXXXX
obě zastoupeny advokátem Mgr. Josefem Žďárským
sídlem Revoluční 763/15, 110 00 Praha 1

proti

žalované: **OHLA ŽS, a.s.**, IČO: 46342796
sídlem Tuřanka 1554/115b, Slatina, 627 00 Brno

za účasti
vedlejšího účastníka

na straně žalované: **Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group**, IČO: 47116617
sídlem Pobřežní 665/21, 186 00 Praha 8

o náhradu nemajetkové újmy,

o odvoláních žalované a žalobkyň proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 6. února 2020,
č. j. 108 C 142/2018-333,

takto:

I. Rozsudek soudu prvního stupně se v napadeném výroku:

a) III. a IV. a v závislém výroku VII. **potvrzuje,**

b) V. **mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni a) na náhradě nákladů řízení částku ve výši 43 325,91 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobkyně a) Mgr. Josefa Žďárského, advokáta,

c) VI. **mění** tak, žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni b) na náhradě nákladů řízení částku ve výši 49 439,91 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobkyně b) Mgr. Josefa Žďárského, advokáta.

II. Žalovaná a vedlejší účastník na straně žalované nemají právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Shora označeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni a) částku 325 092 Kč s 8,05 % úrokem z prodlení od 19.1.2018 do zaplacení do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), povinnost zaplatit žalobkyni b) částku 273 720 Kč s 8,05 % úrokem z prodlení od 19.1.2018 do zaplacení do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.), žalobu zamítl v části, v níž se žalobkyně a) domáhala úhrady částky 2 174 908 Kč s 8,05 % úrokem z prodlení o 19.1.2018 do zaplacení (výrok III.) a v části, v níž se žalobkyně b) domáhala úhrady částky 1 486 280 Kč s 8,05 % úrokem z prodlení od 19.1.2018 do zaplacení (výrok IV.), žalované dále uložil povinnost zaplatit žalobkyni a) na náhradě nákladů řízení částku 52 053,51 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám zástupce žalobkyně a) (výrok V.), povinnost zaplatit žalobkyni b) na náhradě nákladů řízení částku 56 167,51 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobkyně b) (výrok VI.) a povinnost zaplatit České republice - Městskému soudu v Brně soudní poplatek ve výši 5 988,20 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.
2. Soud prvního stupně shledal v rozsahu vymezeném ve výrocih I. a II. důvodným nárok žalobkyň jako sekundárních obětí na náhradu nemajetkové újmy způsobené jim v souvislosti s úmrtím jejich manžela a otce M.B., nar. XXXXX, kontrolora defektoskopisty a zaměstnance (dále též jen „poškozený“) Správy železniční a dopravní cesty (dále jen „SŽDC“), dne 9.9.2015 při plnění pracovního úkolu spočívajícího v provádění vizuální a ultrazvukové kontroly části železniční trati Šatov – Kolín, během něhož došlo k ujetí žalovanou nedostatečně technologicky zabrzděného podvozku VZ 53 (77) se svazkem kolejových polí odstaveného na jiném úseku trati ve spádu, který následně jmenovaného poškozeného nacházejícího se na trati srazil se smrtelnými následky. Odpovědnost za škodu soud prvního stupně kvalifikoval v režimu § 2924 jako škodu způsobenou provozní činností, za niž odpovídají ve smyslu § 2915 o. z. solidárně žalovaná a zaměstnavatel poškozeného SŽDC, když míru odpovědnosti v daném případě nebylo možné určit, ve spojení s § 2959 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o.z.“). Ačkoliv na straně žalované shledal primární odpovědnost za vniklou újmu v tom, že žalovaná nečinila veškerá opatření, jež mohla, aby vzniku škody zabránila, kdy bylo v možnostech žalované zajistit přítomnost hnacího vozidla před svazkem kolejových polí a kdy takto nedovoleným způsobem postupovala při posunu kolejových polí, solidární odpovědnost SŽDC jako zaměstnavatele poškozeného dovodil s ohledem na skutečnost, že ačkoliv měl smluvní povinnosti, neinformoval včas žalovanou o tom, že poškozený a jeho kolega se v rámci výkonu své pracovní činnosti budou pohybovat na vyloučené koleji, kde současně probíhaly práce realizované žalovanou. Pokud jde o výši náhrady, tuto stanovil v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu dvacetinásobkem průměrné měsíční mzdy v kalendářním roce 2014 předcházejícím úmrtí (20 x 25 686 Kč = 513 720), tj. u žalobkyně a) v částce 325 092 Kč, zahrnující navýšení základní částky o 10 % a odečet již vyplacené částky 240 000 Kč jako náhrady újmy z pojištění zaměstnavatele zemřelého poškozeného, a v případě

žalobkyně b) částku 273 720 Kč bez navýšení či snížení základní částky a s odečtením částky 240 000 Kč již vyplacené jako náhrada újmy pojišťovnou žalované.

3. Pouze proti nákladovým výrokům V. a VI. tohoto rozsudku si podala odvolání žalovaná z důvodů podle § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř. Namítla, že soud prvního stupně v případě obou žalobkyň přiznal náhradu nákladů řízení i za dvojí zaslání a sepis výzvy k plnění a za nahlížení do soudního spisu dne 26.9.2019. Podle žalované náležitosti předžalobní výzvy k plnění stanovené ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu splňovala pouze první výzva z 16.8.2017. Jelikož druhá výzva z 11.1.2018 je neobsahovala, jednalo se o nadbytečný úkon, když žalobkyni nic nebránilo v podání žaloby již po první výzvě. Pokud jde dále o úkon spočívající v nahlížení do soudního spisu 26.9.2019, žalovaná má za to, že tento úkon není úkonem právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 advokátního tarifu, neboť tento pamatuje na uvedený úkon jen při skončení vyšetřování, což se nepochybně netýká civilních soudních řízení. Žalobkyně by tedy měly mít přiznanu náhradu nákladů nikoliv za třináct, ale jen za jedenáct úkonů právní služby. Navrhla proto změnu výroku V. a VI. rozsudku soudu prvního stupně tak, že žalobkyni a) bude přiznána náhrada nákladů řízení celkem v částce 45 325,91 Kč a žalobkyni b) celkem v částce 49 439,91 Kč.
4. Žalobkyně a) a b) napadly odvoláním rozsudek soudu prvního stupně ve výrociích III., IV., V. a VI. z důvodu nesprávného zjištění skutkového stavu a nesprávného právního posouzení. Žalobkyni a) přisouzená náhrada nedostatečně kompenzuje smrt manžela. S posouzením jejich manželství se zemřelým jako stabilního a harmonického, srovnatelného s jinými manželstvími, nesouhlasí, protože se jednalo o nadstandardní vztah. Podporuje to statistika rozvodovosti v České republice a průměrná délka manželského svazku 13 let, oproti čemuž manželství žalobkyně a) trvalo 25 let. Se zemřelým taktéž měla řadu společných zájmů, do nichž smrt manžela zasáhla a může a pravděpodobně bude mít mnohonásobně horší dopad na její život, než k jakému došel ve svých úvahách soud prvního stupně. Žalobkyně a) bude po smrti poškozeného do konce života duševně strádat, což se plně projeví i za několik let.
5. Také žalobkyně b) namítá, že výše přisouzené náhrady dostatečně nekompensuje újmu způsobenou jí smrtí poškozeného. Ačkoliv soud prvního stupně vyhodnotil její vztah k poškozenému jako velmi pozitivní, kladný a harmonický, nijak tuto skutečnost nepromítl do výše odškodnění. Podle mnohých studií dochází k totálnímu odcizení od rodičů u 30 procent dětí po dovršení dospělosti, kontakty se omezují na občasný telefonický, s návštěvami několikrát za rok. Za těchto okolností nelze o vztahu mezi žalobkyní b) a poškozeným hovořit jako o standardním. Intenzivnější citové strádání žalobkyně b) umocňuje fakt, že byla jediným dítětem poškozeného. Soud prvního stupně také nepřihlédl ke skutečnosti, že žalobkyně b) musí nyní více pomáhat žalobkyni a) a více jí být oporou.
6. Obě žalobkyně mají za to, že i při vědomí ustálené judikatury je třeba přisouzené náhrady považovat za rozporné se zásadami slušnosti, což srovnávají s výšemi náhrad vyplacenými známým osobnostem za zásahy do jejich soukromí a pověsti, konkrétně s Karlem Rodenem a Ondřejem Vetchým, jímž byly přisouzeny náhrady o statisíce vyšší. Oba uvedení herci přitom zásahy přežili a dál žijí své životy, budují kariéry a jsou s rodinami. Přisouzenou náhradou nebyla také dostatečně naplněna preventivně sankční funkce náhrady újmy tak, jak se o tom ve své judikatuře zmiňuje Ústavní soud (srov. nález sp. z. I. ÚS 284/14 nebo nález sp. zn. II. ÚS 2149/17). Nelze pominout, že svazek kolejových polí nekontrolovaně projel přes několik železničních přejezdů svažujícím se terénem s oblouky, mohl vykolejit a převrhnout se na procházející osoby, případně na silnici, s níž se trat' kříží. Mohlo tak dojít k mnohonásobně většímu počtu zranění či úmrtí. V případě, že žalovaná bude muset žalobkyním zaplatit soudem prvního stupně určenou nízkou náhradu, žalobkyně se obávají, že žalovaná z toho nevyvodí pro příští činnost žádné důsledky a hrozí další nehody. Vzhledem k ekonomické síle žalované není pro ni zadostiučinění citelné. Je možné, že časovou úsporou, již žalovaná získala při nebezpečné manipulaci s kolejovými polí, žalovaná vydělala či ušetřila více. Žalobkyně dále podrobně citují body 4.2 a 4.3 zprávy Drážní inspekce popisující manipulaci s podvozkem se svazkem kolejových polí, v němž je vyslovena hypotéza, že

pracovníci žalované posunovali s tímto podvozkem prostřednictvím zboku stojícího rypadla, aby uvolnili trat' pro lokomotivu, což se údajně při sklonu tratě vymknuo kontrole.

7. Žalobkyně taktéž zdůrazňuje potřebu zohlednění kritérií pro posouzení výše náhrady stanovených judikaturou Ústavního soudu (nález sp. zn. I. ÚS 2844/14), a to jak na straně poškozeného (intenzita vztahu se zemřelým, věk zemřelého a pozůstalých, hmotná závislost pozůstalého na usmrčené osobě, případné poskytnutí jiné satisfakce) tak na straně původce zásahu (postoj žalovaného, dopad události do duševní sféry původce – fyzické osoby, jeho majetkové poměry a míra zavinění, eventuálně spoluzavinění usmrčené osoby). Na straně žalobkyň byl dán velmi silný vztah, zemřelému bylo 54 let a mohl žít ještě 30 i více let. Žalobkyně a) taktéž postrádá příjem zemřelého v domácnosti, byť na něm nebyla ekonomicky závislá. Žalobkyním chybí v jejich domácnostech mužská síla a zručnost zemřelého. Naproti tomu žalovaná svůj postoj vyjádřila až dopisem reagujícím na výzvu k náhradě újmy v penězích, kdy projevila jen lítost, ale k omluvě nikdy nedošlo, jen hledá výmluvy, proč za vše může někdo jiný. Judikatura Nejvyššího soudu použitá pro účely určení náhrady soudem prvního stupně na citovanou judikaturu Ústavního soudu navazovala. Soud prvního stupně tak měl zhodnotit i kritéria vymezená Ústavním soudem.
8. Žalobkyně nesouhlasí se snížením základní náhrady u každé ze žalobkyň o částku 240 000 Kč. V případě žalobkyně a) soud prvního stupně postupoval zcela nesprávně, neboť tato náhrada byla vyplacena z titulu odpovědnosti zaměstnavatele, kdy nešlo o náhradu nemajetkové újmy, ale o tzv. jednorázové odškodnění pozůstalých podle § 271i zákoníku práce, tedy z jiného právního důvodu. Svůj postup soud prvního stupně nijak blíže neodůvodnil. Také v případě žalobkyně b) takto soud prvního stupně postupoval s ohledem na plnění z pojištění žalované, aniž by tento svůj krok konkrétně odůvodnil.
9. Žalobkyně konečně nesouhlasí s vyšší přisouzené náhrady nákladů řízení, kdy soud prvního stupně vycházel z tarifní hodnoty pro jeden úkon ve výši 50 000 Kč, který odůvodnil judikaturou přijatou později, než byl předmětný nárok uplatněn u soudu. Žalovaná od počátku věděla, jaká částka je předmětem sporu a zástupce žalobkyň od počátku nesl odpovědnost za vymožení celé částky, již u soudu uplatnil.
10. S ohledem na uvedené návrhy žalobkyně změnu napadeného rozsudku tak, že jim bude vyhověno v celém rozsahu a přiznána náhrada nákladů odvolacího řízení určená z žalované částky.
11. Vedlejší účastník ve vyjádření k odvolání žalobkyň uvedl, že soud prvního stupně provedl v řízení rozsáhlé dokazování, při stanovení výše částek naprosto správně vycházel ze stupně citově spjatých osob tak i z obdobných případů v minulosti řešených zejména v judikatuře Nejvyššího a Ústavního soudu, která stanovila základní rozpětí odškodnění, v jehož rámci soud prvního stupně náhradu přiznal. Vedlejší účastník oběma žalobkyním v souladu s výroky I. a II. již plnění včetně příslušenství žalobkyním poukázal. Soudem prvního stupně přisouzené částky plně odpovídají posuzovanému případu a jsou zcela přiměřené a adekvátní, byť žádná finanční částka nemůže nahradit faktickou ztrátu blízké osoby. Rozhodnutí, z nichž vycházel soud prvního stupně, při stanovení výše náhrady nákladů řízení, byla opakovaně potvrzena v pozdější judikatuře Nejvyššího soudu, odvolání žalované do nákladových výroků proto shledává důvodným a s jeho důvody se zcela ztotožňuje. Navrhl potvrzení rozsudku ve výrociích ve věci samé a v nákladových výrociích V. a VI. změnu v intencích odvolání žalované.
12. Žalovaná ve vyjádření k odvolání žalobkyň označuje soudem prvního stupně přisouzenou náhradu za adekvátní. Ke srovnávání výše nemajetkové újmy se zásahy do práva na soukromí a důstojnost veřejně známých osob, podle něhož požadavek na srovnání výše náhrad přiznaných v některých případech zásahů do práva na čest, důstojnost, popřípadě soukromí veřejně známých osob ze strany informačních médií a v případech jiných zásahů do osobnostních práv nelze mechanicky vykládat tak, že by náhrada za usmrcení osoby blízké měla být vždy vyšší, než náhrada za zásah do jiných osobnostních práv. Námitku žalobkyň ohledně preventivně sankční funkce náhrady újmy označuje za nedůvodnou, neboť v tomto soudním řízení jde pouze o určení nemajetkové újmy,

kteřá nastala v důsledku konkrétní skutkové události, nikoliv nějakých hypotetických událostí, k nimž nedošlo. Odkazuje na zmiňovaný judikát, podle něhož funkce náhrady nemajetkové újmy je primárně funkce satisfakční, nikoliv represivní funkce, již přenechává občanské právo zásadně právu trestnímu, resp. správnímu. V daném případě nedošlo ke škodě úmyslným jednáním a žádná odstrašující výše nemajetkové újmy tak není v souladu s judikaturou. Žalovaná nenabádá své pracovníky k laxnímu přístupu při výkonu jejich práce. Naopak důsledně dbá na dodržování všech předpisů svými pracovníky, realizuje každoročně školení pracovníků a má vypracované preventivní interní postupy, vyhodnocuje veškerá pochybení. Není tedy pravdou, že by z daného případu nevyvodila pro svoji činnost žádné důsledky. Navrhla potvrzení rozsudku soudu prvního stupně v napadených výrocích ve věci.

13. Odvolací soud po zjištění, že odvolání žalované i žalobkyň byla podána včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), k tomu oprávněnými osobami (§ 201 o. s. ř.), jsou přípustná (§ 202 a contr. o. s. ř.) a že jsou uplatněny zákonné odvolací důvody [§ 205 odst. 2 písm. e), g) o. s. ř.], přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení jemu předcházející v mezích uplatněných odvolacích důvodů a dospěl k závěru, že odvolání žalované je důvodné a odvolání žalobkyň není důvodné.
14. Odvolací soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně učinil pro rozhodnutí ve věci dostatečné skutkové závěry, v rámci aplikace zásady volného hodnocení důkazů a při provádění důkazů, nijak nepochybil, své skutkové závěry správně právně posoudil.
15. Ustanovení § 2959 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“) nahradilo dřívější zákonnou úpravu odškodnění pozůstalých dle ust. § 444 odst. 3 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“) paušálními částkami, jež při mimořádných okolnostech případu bylo možno navýšit ještě cestou žaloby dle ust. § 13 odst. 2 obč. zák. na ochranu osobnosti.
16. Současná právní úprava si klade za cíl odčinit takzvané „duševní útrapy“ pozůstalých rodičů, manžela, dítěte nebo jiné blízké osoby, spojené s úmrtím, či zvláště závažným ublížením na zdraví poškozeného. Vzhledem k tomu, že zákon přímo nestanoví výši náhrady a odkazuje pouze na to, aby tato plně vyvážila utrpení, případně byla stanovena dle zásad slušnosti, soudní praxe jako v podobných případech, kdy je plnění ponecháno na úvaze – nikoli však libovůli – soudu, vychází z judikatury vyšších soudů. V daném případě se jedná o rozsudky Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12.4.2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, a ze dne 19.9.2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018, a dále náleží Ústavního soudu ze dne 22.12.2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14, kladoucí důraz na dostatečné objasnění všech relevantních okolností případu, jejich posouzení dle kritéria jak na straně poškozených, tak na straně škůdce a souladu přiznané výše odškodnění se srovnatelnými případy (zásada proporcionality).
17. Judikatura nachází základ pro vyčíslení odškodnění sekundárních obětí dvěma různými způsoby – jednak v citovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 v částce 240 000 Kč – 500 000 Kč a v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 894/2018 v částce odpovídající dvacetinásobku průměrné nominální mzdy za předchozí roční období (přibližně opět kolem 500 000 Kč).
18. Podle citovaného rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 894/2018, z něhož zejména vycházel soud prvního stupně, je třeba při určení výše náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby blízké zohlednit okolnosti jak na straně pozůstalého, tak i na straně škůdce. Na straně pozůstalého je významná zejména intenzita jeho vztahu se zemřelým, věk zemřelého a pozůstalých, případná existenční závislost na zemřelém a případná jiná satisfakce (jako např. omluva, správní postih škůdce či jeho trestní odsouzení), která obvykle není sama o sobě dostačující, její poskytnutí však může mít vliv na snížení peněžitého zadostiučinění. Zohlednit lze rovněž, byl-li pozůstalý očitým svědkem škodní události, byl-li s jejími následky bezprostředně konfrontován či jakým způsobem se o nich dozvěděl. Kritéria odvozená od osoby škůdce jsou především jeho postoj ke škodní události, dopad události do jeho duševní sféry, forma a míra zavinění a v omezeném rozsahu i majetkové poměry škůdce, které jsou významné pouze z hlediska toho, aby výše náhrady pro něj

nepředstavovala likvidační důsledek. Požadavek srovnání výše náhrad přiznaných v některých případech zásahů do práva na čest, důstojnost, popřípadě soukromí veřejně známých osob ze strany informačních médií a v případech jiných zásahů do osobnostních práv nelze mechanicky vykládat tak, že by náhrada za usmrcení osoby blízké měla být vždy vyšší než náhrada za zásah do jiných osobnostních práv. Za základní částku náhrady, modifikovatelnou s užitím zákonných a judikaturou dovozených hledisek, lze považovat v případě nejbližších osob (manžel, rodiče, děti) dvacetinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného.

19. V daném případě se soud prvního stupně podle názoru odvolacího soudu na základě stávající judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu zabýval všemi výše uvedenými kritérii na straně žalobkyň a žalovaného a své hodnocení všech zjištěných relevantních okolností v odůvodnění rozhodnutí řádně a podrobně rozebral. Také pokud jde o odvolání žalobkyň směřující do výroků III. a IV., odvolací soud považuje určení základní částky náhrady nemajetkové újmy u obou žalobkyň tak, jak byla učiněna soudem prvního stupně, v souladu s citovanou ustálenou judikaturou. Výši odškodnění též soud prvního stupně porovnal s ostatními podobnými případy.
20. Odvolací soud považuje oproti přesvědčení žalobkyň soudem prvního stupně vypočtené náhrady újmy za odpovídající zjištěným okolnostem případu. Ačkoliv žalobkyně považují svůj případ subjektivně za nepochybně významný a výjimečný, aniž by chtěl odvolací soud zpochybňovat fakt, že došlo k rodinné tragédii spočívající ve ztrátě blízké osoby, je třeba konstatovat, že pro určení výše náhrad bylo v daném případě podstatné, že ve srovnání s jinými civilní a trestní judikaturou již dříve řešenými případy, z nichž vyplývá rozpětí odškodnění újmy pozůstalých manželek v částkách 100 000 Kč – 1 000 000 Kč a pozůstalých dětí v částkách 50 000 Kč – 300 000 Kč, případně šedesátinásobek průměrné měsíční mzdy, které soud prvního stupně podrobně rozebral, nebyly objektivně vzato zjištěny žádné mimořádné okolnosti svědčící pro výraznější navýšení těchto částek směrem k horní hranici rozpětí, vyjma žalobkyně a), u níž byly shledány podmínky pro dílčí navýšení v rozsahu 10 %.
21. Úvaha soudu prvního stupně o procentním navýšení základní částky vycházející ze zjištění, že poškozený žil se žalobkyní a) jako manželkou ve společné domácnosti, nebyl zdravotně limitován, nebylo tedy možno ze strany žalobkyně předpokládat zdravotní komplikace či dokonce úmrtí, a proto byla zpráva o úmrtí pro tuto žalobkyni šokující a nečekaná, což u ní vedlo k psychickému onemocnění bezprostředně po úmrtí manžela a nutnosti užívání medikace proti depresím, než si navykla na novou životní situaci, není zjevně nepřiměřená. Je nepochybné, že v jejím případě mělo s ohledem na uvedené okolnosti úmrtí poškozeného objektivně vzato citelnější dopad do její psychické sféry způsobením šoku, který se bezprostředně nepříznivě a s patřičnou intenzitou prokazatelně projevil po určité dobu i v její zdravotní sféře, než v případě žalobkyně b), která s poškozeným v době jeho smrti ve společné domácnosti již nežila a obdobně závažné následky v popsané intenzitě (aniž by soud chtěl snižovat význam samotné újmy této žalobkyně související ze ztrátou poškozeného jako otce) objektivizované prokázanou potřebou léčby u ní nenastaly. Desetiprocentní navýšení základní náhrady u žalobkyně a) považuje odvolací soud s přihlédnutím ke všem shora citovaným okolnostem za přiměřené.
22. Namítá-li žalobkyně a), že s poškozeným měla po dobu více než dvou desítek let trvající harmonický vztah, což v dnešní době již není dle statistik obvyklé, a proto je nutno tuto okolnost zohlednit při dalším navýšení náhrady, tato úvaha neobstojí, neboť dovedeno *ad absurdum*, by z tohoto pohledu každý manželský vztah trvající po takto dlouhou dobu bylo třeba považovat za mimořádný. To, že se v případě manželství bude jednat o harmonický vztah, lze přitom s ohledem na jeho rodinně-intimní povahu založenou na vzájemné náklonnosti obou partnerů *standardně* očekávat. Úvahu o nepřípustnosti navýšení je možné učinit i ve vztahu k námitce ztráty budoucí možnosti realizace společných zájmů s poškozeným spojenou s předpokládaným duševním strádáním žalobkyně a) pro další nemožnost realizace do konce jejího života, která již

podle názoru odvolacího soudu nemá souvislost s odškodňovaným nárokem primárně určeným k odškodnění duševních útrap spojených bezprostředně s úmrtím poškozeného.

23. Obdobně jako u žalobkyně a) lze (pokud jde o závěr o standardním vztahu neimplikujícím ani zvýšení či snížení základní náhrady) argumentovat i při posouzení vztahu poškozeného a žalobkyně b). Ačkoliv soud prvního stupně konstatoval, že vztah této žalobkyně k poškozenému byl velmi pozitivní, kladný a harmonický, lze učinit závěr, že takové kvality se od standardního láskyplného vztahu mezi dcerou a otcem přeci očekávají. Naopak v případě nižší kvality vztahu provázeného odcizením po 30. roku života tak, jak žalobkyně b) cituje ze statistik, by naopak bylo možno uvažovat o přiměřeném snížení náhrady, což ovšem nebyl posuzovaný případ. Pro navýšení by musela svědčit například větší míra odkázanosti žalobkyně b) na poškozeného, například z důvodu, že by se jednalo o jejího již jediného žijícího rodiče, na němž by byla výlučně citově závislá. K navýšení základní náhrady u žalobkyně b) tak i podle názoru odvolacího soudu nebyly splněny podmínky.
24. Porovnání újmy žalobkyň jako sekundárních obětí s případy týkajícími se náhrady nemajetkové újmy způsobené zásahy do práva na čest, důstojnost a případně soukromí ze strany informačních médií známým celebritám, jež byly primárními oběťmi, považuje odvolací soud za neodpovídající. Lze v této souvislosti odkázat i na judikaturu vyšších soudů, která v minulosti tato přirovnání řešila s odůvodněním, že požadavek srovnání výše náhrad přiznaných v těchto případech nelze mechanicky vykládat tak, že by náhrada za usmrcení osoby blízké měla být vždy vyšší než náhrada za zásah do osobnostních práv (body 26 až 28 rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19.9.2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018).
25. Pokud jde o namítané preventivně sankční působení výše náhrady na žalovanou, která je ekonomicky silným subjektem, ani zde se odvolací soud nedomnívá, že by byly z uvedeného důvodu splněny podmínky pro mimořádné navýšení přiznané náhrady. Dle komentářové literatury a judikatury lze preventivně sankční funkci ve smyslu punitivním (trestajícím) snad výjimečně připustit v případech zásahů do osobnostních práv primárních obětí (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 894/2018 z 19.9.2018, náleží Ústavního soudu ze dne 6.3.2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09, Eliáš a kol.: Velký akademický komentář, 1. sv. Praha: Linde, 2008, str. 157), což však není nyní posuzovaný případ nároku sekundárních obětí. Je třeba též vzít v potaz skutečnost, že ze strany žalované nešlo o úmyslné zavinění a nešlo o jediný subjekt, který by za vzniklou újmu odpovídal, když bylo prokázáno, že za úmrtí poškozeného solidárně se žalovanou odpovídá i zaměstnavatel poškozeného, pro nesplnění včasné informační povinnosti jeho zaměstnanci.
26. Odvolací soud také nesdílí přesvědčení žalobkyň, že by ani chování žalované při řešení nároku žalobkyň odůvodňovalo zvýšení náhrady. Nebylo zjištěno, že k úmrtí poškozeného by došlo např. v důsledku nějakého jednoznačně zavrženíhodného jednání na straně žalované. Takové přitěžující jednání nelze spatřovat ani ve faktu, že žalovaná namísto omluvy za své jednání projevila toliko lítost nad úmrtím poškozeného. To, že se žalovaná brání podané žalobě v tomto řízení legálními prostředky, taktéž nelze hodnotit jako okolnost odůvodňující navýšení náhrady. V řízení nebylo prokázáno, že by k události došlo v souvislosti se snahou žalované o zvýšení zisku rychlým ukončením zakázky. Tyto úvahy žalobkyň, které činí s odkazem na Zpravu Drážní inspekce, shledal odvolací soud ryzí domněnkou.
27. Na straně žalované tak lze z hlediska jejího chování a postoje podle názoru odvolacího soudu shledat standardní úroveň, která neodůvodňuje ani navýšení ani snížení základní částky náhrady újmy.
28. Odvolací soud je tak přesvědčen o tom, že soud prvního stupně učinil ve věci dokazování v přiměřeném rozsahu pro účely posouzení povahy způsobené nemajetkové újmy, jakož i výše adekvátní náhrady újmy na straně žalobkyň a že své závěry i přiléhavě odůvodnil.

29. Pokud žalobkyně namítaly, že soud prvního stupně nesprávně přikročil k započtení již vyplacené náhrady každé ze žalobkyň ve výši 240 000 Kč na zjištěnou náhradu v tomto řízení, i zde postupoval podle názoru odvolacího soudu správně i přesto, že v případě žalobkyně a) byla částka vyplacena z titulu pojištění zaměstnavatele zemřelého, tudíž z titulu nároku ve smyslu § 271i zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „z.p.“).
30. Odvolací soud je přesvědčen, že zvolený postup je přípustný za situace, kdy se jedná o tentýž druh nároku na náhradu újmy pozůstalých osob po zemřelém, na který vzniká nárok ať už v režimu pracovního práva nebo občanského práva a kdy byla soudem prvního stupně v tomto řízení dovozena solidární odpovědnost za vzniklou škodu, jak ze strany žalované, tak ze strany zaměstnavatele zemřelého. Nelze připustit, aby bylo odškodnění nemajetkové újmy poskytnuto poškozeným dvakrát, byť pokaždé podle jiného právního předpisu. Tento závěr ostatně odpovídá i aktuální judikatuře Ústavního soudu České republiky, který dovedl rovnost výše odškodnění nemajetkové újmy v režimu zákoníku práce a občanského zákoníku (srov. II. ÚS 2925/20). Uvedenému trendu pak odpovídá i aktuální způsob odškodnění podle § 271i z. p. ve znění účinném od 1.1.2021, upravujícím stejný způsob výpočtu náhrady nemajetkové újmy pozůstalých v režimu § 2959 o. z., tj. 20-ti násobkem průměrné mzdy v předchozím kalendářním roce použitý v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu soudem prvního stupně v této věci, čímž *de facto* došlo ke sjednocení postupů při určování výše odškodnění u tohoto typu nároku na náhradu újmy pozůstalých. Dlužno dodat, že starší úprava § 271i z. p. účinná do 31.12.2020 používala princip odškodnění paušální částkou 240 000 Kč, který měl naproti tomu odraz v již zrušeném § 444 odst. 3 obč. zák. ve znění účinném do 31.12.2013.
31. Z uvedených důvodů byl rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocích III. a IV. ve věci samé potvrzen ve smyslu § 219 o. s. ř. včetně závislého (být odvoláním nenapadeného) výroku VII. o nákladech státu.
32. Pokud jde o odvolání žalobkyň do nákladových výroků V. a VI. odvolací soud se neztotožnil s jejich námitkou, že výše odměny za jeden úkon právní služby jejich zástupce měla být soudem prvního stupně stanovena z tarifní hodnoty odvozené z jimi žalované částky. Odvolací soud považuje za správný postup soudu prvního stupně, který v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 4210/2018 ze dne 27.6.2019 odvodil tarifní hodnotu sporu podle § 9 odst. 4 písm. a) AT z částky 50 000 Kč, tak jak bylo v minulosti dovozeno u náhrady nemajetkové újmy způsobené výkonem veřejné moci jím citovaným judikátem Nejvyššího soudu (usnesení ze dne 29.1.2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013). Poukaz žalobkyň na skutečnost, že citované rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 2019 bylo vydáno až po podání žaloby v této věci, nepovažuje odvolací soud za relevantní, neboť se jednalo o potvrzení již delší dobu ustálené praxe zdejšího odvolacího soudu, zejména rozhodovací činnosti specializovaného senátu 70 Co zabývajícího se ochranou osobnosti. Správnost této praxe dále potvrdil Nejvyšší soud i v dalších svých rozhodnutích, např. v usnesení sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 z 27.5.2021. Také poukaz žalobkyň na nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 4026/17 považuje odvolací soud za nepřipadný, kdy tento se netýká stanovení tarifní hodnoty sporu ale otázky dodatečně vyměřeného soudního poplatku.
33. Naproti tomu odvolání žalované do nákladových výroků V. a VI. shledal odvolací soud důvodným, kdy má za to, že dvě předžalobní výzvy učiněné zástupcem žalobkyň byly nadbytečné a tedy neúčelné, když k podání žaloby mohlo být přikročeno již po první výzvě a lze tedy přiznat odměnu spolu s paušální náhradou pouze za jednu předžalobní výzvu. Pokud jde o odměnu za samostatné studium spisu, tuto taktéž odvolací soud neshledal důvodně přiznanou, kdy odměna za tento úkon nemá oporu v advokátním tarifu. Tato odměna by případně měla být zahrnuta již v úkonu spočívajícím v převzetí a přípravě zastoupení. Z uvedených důvodů proto odvolací soud snížil náhradu nákladů řízení u každé z účastnic v uvedeném rozsahu, tj. u žalobkyně a) o 8 727,60 Kč včetně DPH 21 % na částku 43 325,91 Kč (odměna za 11 úkonů á 2 480 Kč po snížení o 20 %, 11 režijních paušálů hotových výloh á 300 Kč, 1/2 cestovného odpovídající částce 4 879,43 Kč a 1/2 náhrady za ztrátu času odpovídající částce 2 000 Kč, DPH 21 % ve výši 7 866,48 Kč) a u žalobkyně

- b) o 6 727,50 Kč včetně DPH 21 % na částku 49 439,91 Kč [odměna za 11 úkonů á 2 480 Kč po snížení o 20 %, odměna za 1 úkon á 3 100 Kč – za částečné zpětvzetí žaloby žalobkyní b), 11 režijních paušálů hotových výloh á 300 Kč, ½ cestovného odpovídající částce 4 879,43 Kč a ½ náhrady za ztrátu času odpovídající částce 2 000 Kč, DPH 21 % ve výši 8 580,48 Kč].
34. Výrokem II. konečně rozhodl odvolací soud o náhradě nákladů odvolacího řízení, kdy tento se opírá o ust. § 224 odst. 1 o.s.ř. a § 142 o.s.ř. a vychází ze skutečnosti, že žalovaná a vedlejší účastník na straně žalované byli v odvolacím řízení úspěšní, ale náhrady nákladů odvolacího řízení se výslovně vzdali.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné za předpokladu, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodnutí dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je odvolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu, který rozhodoval ve věci v prvním stupni, ve lhůtě do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu.

Nesplní-li povinný řádně a včas povinnost uloženou mu vykonatelným rozhodnutím, může se oprávněný domáhat soudního výkonu (exekuce) rozhodnutí.

Brno 2. března 2022

JUDr. Věra Skalická v. r.
předsedkyně senátu